

LIFE CHANGING AVONTUUR

De reis van mijn leven

Het hoeft niet per se de mooiste, fijnste of meest verre te zijn. Wél gebeurde er iets (met je) wat je op een of andere manier veranderde. Er was een inzicht, grote liefde, gevoel van thuiskomen of *life changing* avontuur. Kortom, een trip met gevolgen: de reis van je leven. Dit zijn de verhalen van onze lezers en die van Margot, Carel en Maureen.

TEKST: LOUËL DE JONG, DANIËLLE BRONGEEST | BEELD: GETTY IMAGES, PRIVÉ

De haven van Santa Cruz

'We wandelden op **blote voeten** door de haven en zoenden voor het eerst'

Margot Hehenkamp (1970) is verloskundige, (trauma)zwangerschapscoach en mindfulness-trainer. Een reis per zeilschip naar de Canarische Eilanden gooide het roer om in haar leven. Na de haven van

Brest werd alles anders.

Margot: "Het was oktober, ijskoud, het schip lag klaar achter het centraal station van Amsterdam. Samen met mijn zus zou ik aanmonsteren op de Noorderlicht, die voor zeilvakanties overgevaren moest worden naar de Canarische Eilanden. Voor de overtocht zochten ze scheepsmaatjes, wij hadden ons aangemeld. Ik wilde even weg van huis. Mijn hoofd zat vol twijfels over mijn toenmalige relatie waarin ik alles leek te hebben maar niet gelukkig was. Schipper Gert en eerste stuurman Erik heetten ons welkom. Met zo'n tien vrijwilligers zouden we de komende tweeënhalve week helpen met zeilen hijsen en andere klussen. Zodra de boeg de eerste serieuze golven raakte, werd mijn zus zeeziek. Mijn aandacht was vooral bij haar; ik

was niet bezig met de anderen aan boord. Maar mijn kotsmisselijke zus opperde of ik die Erik niet een heel leuke vent vond? Het ergerde me: ik was niet op zoek naar een man. Juist even géén man. Vanwege een naderende storm moesten we bij het Franse Brest de haven in. Mijn zus ging van boord, mijn zorgmodus ging uit. En zo gebeurde het dat ik aan dek stond en Erik de machinekamer uitkwam, zoals in een Coca Cola-reclame: met ontbloot bovenlijf en een veeg olie op z'n wang. Mijn ogen gingen open. Ik zag hem. Hij deed geen poging verleidelijk te zijn of zo, hij leek zich helemaal niet bewust van enige sensualiteit. En ook ik was verbaasd over mezelf en nam de plotselinge opwinding niet serieus. Tijdens de verdere reis spraken we weinig met elkaar. Zijn aandacht lag honderd procent bij zijn werk als stuurman, in mij toonde hij nauwelijks interesse. Verwarrend vond ik dat, mijn overlevingsstrategie was altijd: zorg dat ze je aardig vinden, dan ben je veilig. Dit voelde, onverklaarbaar, als een nieuw soort ►

Zeilschip de Noorderlicht

veiligheid: hij verlangde niks van me, toch was ik compleet op mijn gemak. Er waren wel korte, intieme momenten. Zoals toen we bijna tegen elkaar aan stonden in het ieniemienie-keukentje. Of toen we voor de kust van Marokko voor anker gingen en hij vanaf de punt van de boot in zee dook – misschien toch een beetje om te imponeren. Alleen werd hij geprikt door een kwal en kon ik daarna mooi een zalfje op de wond smeren. Ondertussen had ik het werk van de zieke kok overgenomen en voelde ik een totale vrijheid. Twee weken zagen we geen land, niemand kon me bereiken, we waren een met de elementen: nog nooit had ik mij zo gelukkig gevoeld. Toen we in Santa Cruz op Tenerife aankwamen, zat het werk erop en was er geen houden meer aan. Ondanks alle onuitgesproken woorden wisten we dat we bij elkaar wilden zijn. We wandelden op blote voeten door de haven en zoenden voor het eerst. Hij bleef daar voor zeilvakanties met groepen, ik ging terug naar huis waar ik definitief mijn relatie beëindigde – en daarmee een comfortabel leven. Erik – vijf jaar jonger dan ik – kwam weer naar Nederland zonder geld of woning en ging studeren. Hij bleef een man van weinig woorden. En net als op de boot gaf hij nog steeds niks om uiterlijk vertoon of geld. Daarvoor kreeg ik een enorme vrijheid en veiligheid terug. Hij liet me zien dat ik precies goed was zoals ik was. En zo ben ik nu – 23 jaar verder en samen met hem drie kinderen rijker – zachter voor mezelf. Ik leun niet meer op goedkeuring van anderen. Na liefdevolle én onstuimige jaren kan ik zeggen dat er op de Noorderlicht al een diep weten was dat hij mij veel te leren had.”

OOSTENRIJK Nieuwe toekomst

In 2015 overleed

mijn moeder. Ineens heb ik geen ouders meer. Naast me wel een lieve echtgenoot als steun en toeverlaat. Iedereen kwam langs, nam afscheid, het huis werd verkocht: thuis was weg. Het werd stil. Als enig kind voelde ik me alleen, ondanks de liefde van anderen. Ik miste thuis. In augustus 2016 reden mijn man en ik langs de Klopeiner See in Oostenrijk waar wij als gezin vroeger vakantie vierden. Met de voeten in het gras op het veldje stond ik weer met mijn ouders bij het water. Daar is mijn nieuwe toekomst begonnen. Ik ben gelukkig en voel me frank en vrij. *Annek Groot (1955)*

Annek Groot (1955):
‘Met de voeten in het gras op het veldje stond ik weer met mijn ouders bij het water’

WARFFUM Warm oergevoel

“Dus geen Parijs of New York voor jou,” zei mijn toen kersverse echtgenoot twintig jaar geleden. “Nee, ik heb gehoord van een fantastische B&B, daar wil ik naartoe,” was mijn antwoord. Aangekomen in de B&B van Kees en Gre, toen al fors op leeftijd, stapten we rechtstreeks in de jaren 50. Het was overduidelijk dat ze dat niet hadden bedacht als een soort lifestyle, nee, ze waren gewoon zo. Die nacht sliepen we onder paardendekens met een kruik. Op al die plekken waar we daarna geweest zijn, hebben we nooit meer dat warme oergevoel gehad als dat weekend in Warffum. *Lia van Heerden (1963)*

SCHOTLAND Een ommekeer in ons leven

Bijna 60 was ik, toen mijn oudste zoon mij meevroeg op een avontuurlijke reis door Schotland. Avontuurlijk in die zin, dat we zoveel mogelijk overtochten zouden maken, eilanden zouden bezoeken en onderweg een B&B zouden zoeken. “Mam, ik weet zeker dat je het een prachtig land zult vinden!” We reden langs prachtige kusten, door de Schotse Hooglanden en kwamen op de meeste dagen meer schapen dan mensen tegen. Elke bocht in de weg bracht weer een nieuwe verrassing, qua uitzicht en natuur. Op het afgelegen eiland Harris (Buiten-Hebriden) dreigden we toch even in de auto te moeten slapen want de B&B’s waren daar dun gezaaid, maar uiteindelijk viel het mee. Die vakantie betekende een ommekeer in ons leven: mijn man en ik gaan nu elk jaar naar Schotland. Wel iets minder avontuurlijk en met iets meer planning maar we hebben het land inmiddels meer dan tien keer doorkruist. En elke keer genieten we volop van de rust, de ongerepte natuur, het prachtige landschap en de lieve mensen. *Heidy Pasman (1951)*

FRANKRIJK Uitgescheten erwt

In de lente van 2008 begonnen we aan een wandeling op de GR 654 (Givet naar Haybes, Champagne-Ardenne, red.), met rugzakken op. Mijn rugzak woog dertien kg. Ik was kapot toen we de laatste nacht in het klooster van Leffe sliepen. Voelde mij een uitgescheten erwt. Tegen de tijd dat wij in Vézelay waren, woog mijn rugzak acht kg. Dat was een *life changing* inzicht: dat je hoe lang je ook onderweg bent, genoeg hebt aan drie slippers, twee paar sokken, twee lange broeken, drie merinowollen shirts, een *all season* jack, een pet, een halve tube tandpasta, een tandenborstel, een kam, shampoo voor je haar, je lijf en het wassen van je kleding, een oogpotlood, een goede gezichtscrème met factor 30 en niet te vergeten je goede humeur. Omdat je gemakkelijk het gewicht op je rug aankunt. *Diana de Jongh-de Vries (1950)*

NEW YORK De stad van mijn dromen

In 2015 ben ik samen met mijn broer op vakantie geweest naar New York. Eén van de uitstapjes die we maakten, deed ons belanden in de bekende jazzclub Blue Note. Normaal gesproken moest er gereserveerd worden maar wij hadden geluk: er was nog plek. Op een affiche bij de deur zag ik dat zanger José James die avond op zou treden. Het werden onvergetelijke uren. Een plek waar ik nog steeds een beetje ben. In de stad van mijn dromen. Samen met mijn broer. *Tristan Okken (1992)*

Tristan Okken (1992):
‘Die jazzclub... Een plek waar ik nog steeds een beetje ben’

TANZANIA Afrika verlaat jou niet

Eens wilde ik op de Serengeti (streek van savannes en boslandschappen in Afrika, red.) lopen. Ik boekte samen met iemand anders de reis. Dan, vlak voor vertrek, krijg ik een telefoontje: ze ligt in het ziekenhuis. Wat nu? Is het veilig om alleen te gaan? Dat was het, dus ik ging. Op Kilimanjaro Airport staat een gids met mijn naam te wachten. De volgende morgen neem ik met mijn gids en met Arif, van reisorganisatie Simba, de reis door. Dan ga ik met mijn gids op pad: mijn droom begint. Het eerste park is Tarangire, door de poort zie ik meteen een olifant aan de weg staan. Verderop, in een riviertje, staan er een heleboel. Schitterend. Dan luie leeuwen, indrukwekkend. We moeten een rivier over, of beter gezegd: door. Steil naar beneden, steil omhoog, ruig water en keien. Ik houd mijn hart vast. Halverwege slaat de motor af en ik schrik. Mijn gids kijkt me aan. Wat nu? Hij begint te lachen en start de motor weer. “Ik wilde je gezicht wel eens zien,” zegt hij. Aan het eind van de reis evalueerden we met z’n drieën. Hoe het was geweest? Mijn droom was uitgekomen! En er is in Tanzania nog zoveel meer te zien dus: ik kom terug! “Wil jij dan weer mijn gids zijn?” vraag ik mijn chauffeur. Hij en Arif kijken elkaar aan en het is JA! Inmiddels ben ik zes keer in Tanzania geweest, twee keer in Kenya, en ook in Uganda en Malawi. Ik heb er vele mensen leren kennen met wie ik nog steeds contact heb. Er is een gezegde: *Als je Afrika verlaat, verlaat Afrika jou niet.* En dat is zó waar! *Marian Tims (1948)*

Marian Tims (1948):
‘Mijn droom was uitgekomen! En Tanzania: ik kom terug!’

KOREA & BHUTAN Mooie herinneringen maken

De vele reizen, ver weg maar ook dichtbij, hebben mij doen inzien dat ik een bevoorrecht mens ben. Die dit kan beleven en meemaken. Zoals mijn reis naar Noord-Korea in 2015 met mijn zoon van toen 27, en mijn reis naar Bhutan. Ik heb een kijkje kunnen nemen in de levens van andere mensen met hun gebruiken en gewoontes en dat heeft mij beslist verrijkt. Geluk zit niet in bezit, ik maak liever mooie herinneringen. Mij wordt vaak gevraagd wat ik de mooiste bestemming vind en daarop antwoord ik altijd: elk land heeft wel iets dat een land authentiek maakt. Het alleen reizen van de laatste tijd heeft mij ook meer zelfvertrouwen en energie gegeven. Juist daardoor maak ik bijzondere dingen mee. *Marion van Loon (1958)* ▶

Het festival Kumbh Mela

‘Het was niet alleen **de goeroe** die mij iets leerde, de hele reis deed dat’

Carel Fabius (1951) werkte ruim dertig jaar in de commercie en is gepensioneerd. Een reis naar India op zijn 29ste deed hem inzien dat hij zijn eigen, innerlijke kompas moet volgen. Maar dat ging niet zomaar.

Carel: “Ik zat in de ziekte vanwege een burn-out, mediteerde dagelijks en kreeg een boekje over Haidakhan Babaji in handen. In het Duits, maar het maakte grote indruk. Babaji was een spiritueel leraar (overleden in 1984, red.) die in Noord-India in een leefgemeenschap leefde. Daar móest ik heen! Deze goeroe zou me helpen op mijn zoektocht naar geluk. De Arbo-arts gaf akkoord en zo zat ik samen met een goede vriend in het vliegtuig naar Delhi. We kregen een cultuurshock: koeien en apen liepen over straat, mensen woonden langs de spoorlijn, zieke kinderen lagen op een kleedje in de felle zon. De reis naar de ashram aan de voet van de Himalaya was al even onalledaags: tot onze knieën baadden we door rivieren, we liepen langs gieren die karkassen uit elkaar trokken en moesten 108 treden door de rotsen omhoog naar de afgelegen ashram. De eerste tijd zagen we Babaji niet, we leefden samen met monniken, Indiase aanhangers en een aantal Westerlingen. We sliepen op de grond, ’s morgens om vier uur wasten we ons in de rivier, aansluitend

zongen we mantra’s en liederen. Eén keer per dag kregen we eten, niks mochten we laten liggen. ‘Denk niet aan jezelf of je eigen comfort maar denk aan anderen’ was de boodschap. De ontmoeting met hem was minder indrukwekkend dan ik me had voorgesteld. Ik voelde geen verlichting in zijn bijzijn, ook was hij niet per se vriendelijk. Ondertussen deden we niks en waren we de hele dag aan het *zijn*. Er was geen sturing. We schoren onze kop kaal, de *mundan*, voor een geestelijke wedergeboorte, maar die liet op zich wachten. Ik voelde niet veel, dat gebeurde pas toen we een rondreis maakten in een gammele bus. Samen met Babaji gingen we op weg naar een van de grootste hindoeïstische festivals ter wereld, Kumbh Mela, waarbij miljoenen mensen in een heilige rivier hun zonden afwassen. Daar aan de Ganges voelde ik me ontzettend alleen tussen al die mensen. Alsof ik mijn identiteit had verloren. Het was zó massaal, dat ik me realiseerde dat ik niet ‘bijzonder’ was. Best beangstigend, want je hebt toch een heel verhaal rond jezelf bedacht. Dat viel hier aan diggelen. Een extreme ervaring, maar overal in India was het zó anders dan in onze westerse wereld. Rauw en direct, de meeste mensen hadden niks, ze leefden met de dag. Tegelijk hing de magie in de lucht. Ik werd geconfronteerd met mijn behoefte aan controle

en zekerheid. Die waren er niet. En die zijn prettig maar houden je weg bij je ware zelf. Toen ik na tweeënhalve maand thuiskwam, zegde ik meteen mijn vaste baan op. Nog een tijdje liep ik door Amsterdam met een kaalgeschoren kop en Indiase sjaaltjes en ging werken als hulpverlener voor drugsverslaafden. Daarna volgde een carrière als salesmanager voor bedrijven waarbij ik zelfstandig opereerde en op integriteit sturend was. De reis naar India in 1980 heeft mijn ogen geopend: ik zat in een strakker keurslijf dan ik dacht. Ik leerde – letterlijk en figuurlijk – om kaal mijn innerlijke kompas te volgen. ‘Volg de religie van je hart’ is de boodschap van Babaji. Toch was het niet alleen de goeroe die mij iets leerde, de hele reis deed dat.”

AUSTRALIË
Wat zou er zijn veranderd?

In 2002 heb ik mijn baan opgezegd en ben samen met een kennis negen weken naar Australië en Nieuw-Zeeland gegaan. Mijn ouders zouden begin jaren 50 naar Australië zijn geëmigreerd maar uiteindelijk wilde mijn moeder niet. Daarna zijn er vijf kinderen geboren onder wie ik. Mijn ouders zijn al vroeg overleden. Het feit dat ik nu toch in Australië ben geweest, daar waar mijn vader specifiek naartoe wilde (met hulp van de overheid), deed mij erg veel en op meerdere momenten werd ik emotioneel. Wat zou er zijn veranderd in het leven als mijn ouders er wél naartoe waren verhuisd? Ik ben zo dankbaar dat ik er ben geweest, het is een onvergetelijke herinnering.
Jeannette (1953)

TANZANIA
Vrijwilliger voor moeders en jonge kinderen

Het is 10 juli 2006, 7.00 uur. Ik zit met mijn 20-jarige dochter op Schiphol aan een kopje koffie. Om me heen zie ik meer ouders met kinderen. Ze zegt: “Nou mam, dan ga ik maar. Goede reis!” Terwijl ik haar zie weglopen, maak ik me op voor een vliegreis van acht uur: naar Arusha in Tanzania. Ik ga als vrijwilliger vier weken naar Sibusiso, een plek waar kinderen en jongeren met een verstandelijke handicap naartoe kunnen voor therapie, eenvoudig onderwijs, dag-

besteding en een luisterend oor bij elkaar en de Tanzaniaanse staf. Een ‘dorpje’ opgezet door een Nederlands echtpaar, Henk en Atty, die mij gastvrij onderdak geven in hun eigen huis. Waar de komende drie maanden moeders met kinderen doordeweeks zullen verblijven om er te leren hoe zij hun (soms zwaar) gehandicapte kindje kunnen leren omrollen, zitten, spelen, voeden met een lepel en daar plezier aan kunnen beleven. Waar de stroom zo vaak uitvalt dat de versla-

gen nog gewoon worden uitgeschreven. Waar speelgoed wordt gemaakt van plastic flesjes, doppen, takjes en blaadjes. Het is aardedonker als ik na een rit in een terreinwagen over de hobbelige wegen op mijn bestemming aankom. Als ik de volgende dag in alle vroegte op de veranda zit, uitkijk op de tuin en de vogels hoor, een beetje zenuwachtig voor wat deze dag gaat brengen, besef ik: dit wordt in méér dan één opzicht de reis van mijn leven. *Ineke van Mierloo (1957)* ▶

NOORWEGEN

Verdrietig maar mooi

In 1971 gingen we voor het eerst samen op vakantie. We waren verliefd op elkaar en op Noorwegen. Vijftig jaar later, is alles anders: in oktober 2021 is Frans onverwachts overleden. Toch ben ik vorig jaar weer naar Scandinavië geweest, en hij was erbij, de hele reis. Ik heb iets van zijn as meegenomen en op verschillende mooie plaatsen achtergelaten. Hoe iets dan toch mooi kan zijn in deze moeilijke tijd. Tot zelfs op de Noordkaap aan toe, waar nog elf bussen stonden tegen twaalf uur ’s nachts, is het mogelijk om in alle rust iets achter te laten.

Margot Jansen (1946)

Jeannette (1953):

‘Ik ben nu geweest waar mijn vader specifiek naar toe wilde: **Australië**’

SOVIET-UNIE

Dankbaar voor een vrij land

1974. De Sovjet-Unie. Een onvergetelijke ervaring. Bij de douane moest ik een bieboek achterlaten: de stempels erin lijken uiterst verdacht. Eindeloze rijen voor winkels: voor ons alledaagse producten zijn hier uiterst schaars. Rijnen voor musea, maar jij als westerling gaat ongehinderd naar binnen. Bezoek aan het Kremlin met de Doema waar je mag plaatsnemen in de grote vergaderzaal. Kamermeisjes die zich de koning te rijk wanen met panty’s en een catalogus van een postorderbedrijf. Aardappelen met brokken taai rundvlees en komkommer als dagelijkse kost. Constant worden bespied. Wat ben ik blij en vooral ook dankbaar in een vrij westers land te leven. Momenteel weer zo actueel!
Leny Crins-Probst (1950)

'Het land zien en beleven heeft me completer gemaakt'

Maureen Severijn (1969) is onderwijzeres op een basisschool en van Indische komaf. De eerste keer naar Indonesië had grote impact op haar. Er was een onverwacht gevoel van thuiskomen.

Ineens viel alles op z'n plek.

Maureen: "Bij ons thuis aten we vroeger anders dan bij mijn Hollandse vriendinnetjes. Het AVG'tje kreeg een Indische twist, er was rijst bij de erwtensoep en natuurlijk een schepje sambal erin. Verjaardagen vierden we niet in een kring maar de hele dag door en door het hele huis. Ooms en tantes die op bezoek kwamen, gingen tussendoor vaak even shoppen in de stad en kwamen dan weer terug om gezellig verder te feesten. Er werd gegeten, gekletst, in het hele huis was bedrijvigheid. Aan de muur hingen wajangpoppen en schilderijen met tropische afbeeldingen. Ik groeide op in twee culturen; ik voelde me echt Nederlands maar op de achtergrond was er altijd nóg een land. Op mijn 21ste ging ik voor het eerst naar Indonesië. Het was een cadeau van mijn oma aan al haar kleinkinderen. Ze wilde dat we op zoek gingen naar onze roots. Of er ten minste kennis van namen. Ik ging er backpacken met mijn toenmalige vriendje. We vlogen naar Bali, daarna zouden we doorreizen naar Java waar mijn familie vandaan komt. Ik weet nog precies het moment dat ik het vliegtuig uitstapte, de hitte voelde en de

wuivende palmbomen zag: bâm, ik was thuis. Moeilijk te beschrijven is het, omdat het een diep gevoel is. Dingen vielen op z'n plek. Helemaal toen we erna rondreisden. Er was de bekende geur van *kretek* (kruidnagelsigaretten, *red.*) en gebakken saté, drukte en een hitte die als een heerlijke, vochtige deken op me rustte. Ik sprak met mensen en begreep mijn ouders beter. De opa van mijn vaders kant werkte aan de Birmaspoorweg, de opa van mijn moeders kant was een Nederlandse militair die meerdere keren moest vluchten. Ze verloor haar vader plotseling en worstelde als tweedegeneratieslachtoffer van de Indonesische Onafhankelijkheidsoorlog met dingen. Ze had angsten en was altijd bang ons – haar gezin – kwijt te raken. Ook ik heb daar enigszins last van, dus mezelf begreep ik nu ook beter. En dan was er nog mijn moeders mystieke kant die ik begon te snappen. Ik weet niet of 'mystiek' het juiste woord is, 'vertrouwen in het onverklaarbare' is misschien beter. Want overal zag ik offermandjes, bij hindoeïstische tempels maar ook midden op straat, op het strand, in taxi's. De mandjes van palmbladeren zijn gevuld met rijst, wierook en bloemen, en bedoeld als offer aan goede geesten en goden en om demonen weg te houden. Wie weet was de toevallige ontmoeting met de oude Indonesiër op Java dan ook helemaal niet zo toevallig. We waren verdwaald en raakten

Offermandje

met hem aan de praat, waarop hij ons thuis uitnodigde. Een koloniaal huis was het, met prachtige tuin en bedienden. Ik dwaalde door de woonkamer, bekeek foto's aan de muren en zag een bekende naam onder een van de foto's. Het bleek de naam van het kindertehuis waarin mijn oma was opgegroeid, en deze meneer ook. Ze kenden elkaar zelfs! We bezochten rijstvelden en plantages en lagen op palmstranden. Hier hoor ik, vond ik. Maar nee hoor, *locals* dachten dat ik uit Noorwegen kwam. Haha, ik had destijds gemillimeterd haar en droeg alternatieve kleding – niet direct traditioneel Indisch zeg maar. Toch ben ik meer Indisch dan ik dacht. Mijn identiteit ligt hier én daar – dat weet, vóel, ik sinds die reis. Tegen mijn twee kinderen van 21 en 14 jaar zeg ik dat ook. Ik heb hen al jong meegenomen naar het land, deze zomer gaan we weer. Belangrijk vind ik dat. Als ik die reis destijds niet had gemaakt, was het een verhaal gebleven dat in de lucht hing. Een verhaal van mijn ouders en grootouders. Het land zien en beleven heeft me completer gemaakt. Steeds als ik dit vertel krijg ik een brok in mijn keel."

IJSSELMEER
Ware (fiets)kracht

In 1996 ging ik voor het eerst alleen op vakantie. Ik was 40 en net gescheiden en mijn kinderen

gingen met hun vader drie weken weg. We deelden de auto nog dus ik had alleen mijn fiets met boodschappentassen achterop. Ik vatte het plan op om een rondje om het IJsselmeer te gaan fietsen en onderweg te gaan kamperen. Met de kampeerspullen die ik nog had, ging ik op weg. Huilend, want ik vond mezelf toch wel erg zielig, zo alleen. Maar het werd de reis van mijn leven. Een eyeopener en ware ontdekking dat je op eigen (fiets)kracht een heel eind kunt komen. *Afra van Daatselaar (1956)*

Afra van Daatselaar (1956):

'Ik vond mezelf toch wel **erg zielig**, zo alleen. Maar het werd de reis van mijn leven'

BHUTAN
Ik heb ervan gehuild

In 2012, tijdens een onvergetelijke rondreis door Bhutan, raakte ik zeer ontroerd toen we (als buitenlanders) ook onze eer mochten bewijzen aan de pas overleden religieuze leider van het land. Bij de prachtig versierde tempelvormige stellage met de opgebaarde hoofdlama stond een monnik met een koord dat verbonden was met de rechterhand van de overledene. Wij mochten dat koord aanraken, maakten zo contact met hem en werden door de monnik gezegend. Ik heb ervan gehuild. Bhutan is een democratisch koninkrijk, tussen India, China en Nepal. De tempels, de natuur (60% blijft ongerept!), de blijde mensen, de cultuur (onderwijs in ambachten) en de traditionele kleding hebben een diepe indruk achtergelaten. *Eugènie Herlaar (1939)*

CHINA

Zó anders dan bij ons

Dit jaar (1993) ging ik op rondreis door China, een land waar iedereen in die tijd nog in blauwe Mao-pakjes liep. Wat een andere wereld! Mensen spraken geen woord

Engels, waren vol wantrouwen naar elkaar, en er waren speciale valuta voor de toerist waarmee je in speciale winkels terecht kon. Het waren zware leef- en werkomstandigheden voor de Chinezen: het leek een stap terug in de tijd. Je zag dat de mensen het moeilijk hadden. Maar daarnaast waren er overblijfselen van een prachtige cultuur, was er diversiteit in natuur, heerlijk eten, kortom: de reis was bijzonder. Omdat alles zo anders was dan in Nederland. De gedachte die toen in me opkwam was: waarom zijn wij – ben ik – toch zo vaak ontevreden met het leven in Nederland? Het heeft me echt geholpen om meer tevreden te zijn over mijn leven, ik denk nog vaak terug aan die reis! *Gera Wolswijk (1962)*

NEDERLANDS-INDIË
Op bezoek in mijn geboortehuis

Ik ben geboren in Nederlands-Indië, op het zuidpuntje van Sumatra. Wat zou ik graag het huis willen zien waar ik de eerste anderhalf jaar van mijn leven heb gewoond! Het was gelegen boven op een rubberonderneming. In 1995 vliegen we samen via Jakarta naar Sumatra. Hotel besproken. De prijs van de taxirit is nogal hoog, dan het openbaar vervoer maar. Voor honderd kilometer rijden betalen we € 1,30! Wel in een bus voor veertien personen waar we met 28 in zaten... We worden afgezet bij politiebureau Tandjung Karang en krijgen niet bepaald een vriendelijk ontvangst. Ze vragen naar ons paspoort. Dan zien ze dat ik hier geboren ben. "Nostalgie," noemen ze het. Daarop worden we naar 'het huis' gebracht. Ik heb er een foto van bij me uit 1932 die ik laat zien. We krijgen een bijzonder vriendelijke ontvangst door de bewoners. Wat was ik blij en dankbaar! *B. Aries-Rootliep (1932)* ▶

Wuivende palmbomen op Java

BERLIJN

Plotseling besef

Een levensles als cadeau, per

ongeluk gegeven. Want de vanwege het slechte weer afgeblazen ballonvaart voor mijn afstuderen werd vervangen door een tripje naar Berlijn. De onrust in de trein, die 8ste november 1989, was amper te bevatten. De volgende ochtend bij het ontwaken, zat ik midden in de gebeurtenis van de eeuw: de val van een totalitair regime, de val van De Muur, de extase, het ongeloof, de euforie, de angst om over de Glienicke Brücke te lopen – daar waar bijna dertig jaar lang spionnen werden ‘uitgeruild’, of vluchtende Oost-Duitsers werden doodgeschoten. Het plotselinge besef in een vrij land te zijn geboren.

Mark Schattefor (1961)

Mark Schattefor (1961):

‘Het plotselinge besef in een vrij land te zijn geboren’

SPANJE

Alleen en ontzettend gelukkig

Daar stond ik, dicht bij het

podium. Het Plaza Mayor was gevuld met honderden mensen en zacht geroezemoes. De avondzon kleurde de oude binnenstad van Cáceres warm oranje. Nog een kwartier en het WOMAD-festival zou van start gaan. Drie dagen vol muziek, kunst en dans. Een paar uur eerder liep ik nog met mijn rugzak op door droge, open velden. Wekenlang waren gele pijlen mijn houvast geweest en was ik vrijwel niemand tegengekomen. En nu stond ik hier, in een vreemde stad in Spanje, met blaren op m’n hielen, ontzettend gelukkig te zijn. In m’n uppie, maar absoluut niet alleen.

Lizzy de Wilde (1963)

CALIFORNIË

Twee blije papa’s

Het begint met de vraag of wij

nog eens oma en opa willen worden? Vol ongelof kijken we onze zoon en zijn vriend aan. Hij wil ons meenemen in dit bijzondere traject. Met de moderne techniek van tegenwoordig is dit gelukkig allemaal mogelijk. We zien foto’s van de ei-donor en van de draagmoeder, er is veelvuldig onderling contact. Dan het inbrengen van het embryo en de gespannen koppies van de beide mannen. Als de verwachte geboortedatum bekend is, boeken ook wij een ticket naar Californië om er voor hen te zijn. In San Diego wordt een gezonde kleinzoon geboren, onze zoon is de gelukkige vader. Spoedig zal de andere papa de kleine adopteren.

Trudi Treur (1950)

Trudi Treur (1950):

‘In San Diego wordt een gezonde kleinzoon geboren, onze zoon is de gelukkige vader’

CANADA

Compleet veranderd

Vijf jaar geleden ben ik naar Canada, naar Toronto geweest om daar twee halfzussen te ontmoeten van wie ik het bestaan niet kon vermoeden. Een nicht, ook onbekend voor mij maar haar

moeder was de zus van mijn moeder Rita, had ze weten op te sporen. Mijn moeder was aan het eind van WOII gescheiden van mijn vader. Ze leerde een Canadese bevrijder kennen en is in 1946 naar Canada vertrokken om daar een nieuw leven te beginnen. Mij liet ze achter bij mijn grootouders (haar schoonouders). Ik heb mijn moeder nooit gekend. Op kosten van het programma *Spoorloos* zijn mijn nicht Jacquélien en ik naar Canada gegaan en daar heb ik twee fantastische vrouwen leren kennen. Dat heeft mijn leven compleet veranderd. Deze zomer word ik 80 jaar en komen ze naar mij toe voor mijn verjaardag. Hoe mooi is dat! Ik ben een bevoorrecht en rijk mens.

Amelia van Egmond (1943)

AMSTERDAM

Een meisje uit Friesland

Als 8-jarige ga ik voor het eerst op vakantie naar Amsterdam met mijn moeder, broer en zus. We gaan naar tante Moni, die driehoog-achter-met-klein-balkonnetje woont. Ik hang over de rand en spuug naar beneden. Er zit een vrouw op het plaatsje. Plots staat ze boven. “Móóóón!” roept ze in plat Amsterdams. “Dat wezen spuugt op mijn hoofd!” Dat wezen ben ik. Dan staat ze met opgestoken vinger voor mijn broer en zus: “As jullie desellefde neiging krije as dát monster dan breek ik allebei jullie pote!” Ik ben 8 jaar en begrijp dat je je moet gedragen op je vakantieadres. Wat een ervaring voor een meisje van 8 dat op een boerderij in Friesland woont.

Kathy Huitema (1947) ■

